

C O N C U R R E N T I E B E K E K E N

Het is een komen en gaan in de politiek. Het is een hard bedrijf. Daarvan raakte ik weer doordrongen toen ik de laatstverschenen politiek-wetenschappelijke tijdschriften van PvdA, vvd en D66 las. In *Socialisme & Democratie* (S&D) van januari staan de gierende ambities opgeschreven van de nu al weer vergeten kandidaat-voorzitters L. Booy en E. van Bruggen, J. Jetten en W. Koning. *Liberaal Reveil* (LR) opent met een frontale aanval op de ideeën van de inmiddels afgetreden Oskar Lafontaine. Hans van Mierlo moet het in *Idee* doen met een cartoon van een borstbeeld als borstbeeld. In een interessant interview ziet de inmiddels weer op het podium teruggekeerde Arthur Docters van Leeuwen gezag als een panacee voor de netelige positie van politici. Onmiskenaar is er de reflectie op bewindvrouwe en partijgenoot Sorgdrager: 'Iemand die vaak gelijk krijgt, verwerft gezag. Gezag bereik je echter niet door anderen, zoals ambtenaren, het zwijgen op te leggen'. In *LR* tenslotte een snoeiharde bespreking door U. Rosenthal van 'De minister - een handboek' van Jo Ritzen ('In dit geval valt het verschil tussen de eigen perceptie van de minister en de herinneringen die anderen aan zijn ministerschap hebben overgehouden wel heel erg op').

Overigens valt er verder veel inhoudelijks te genieten.

In de inmiddels al weer twee verschenen nummers van *S&D* is er ruim aandacht voor een bespreking van het ontwerp beginselprogramma 'De rode draden van de sociaal-democratie'. In het januarinumnummer de commentaren van Bart Tromp ('Geen goed begin van het beginseldebat'), E. Tonkens ('Betekent diversiteit het einde van de gelijkheid en solidariteit?') en Jos de Beus ('Het echte millenniumprobleem: hoe sociaal-democratische

beschaving te handhaven en te verbreiden'). In het februarinummer geeft Willem Witteveen, de voorzitter van de commissie een interessant weerwoord.

Opvallend genoeg zijn er twee artikelen over de Derde Weg. In *LR* concludeert Heleen Poppens dat de ideeën van de Derde Weg aansluiten op zowel liberale, christen-democratische als sociaal-democratische denkbeelden. Iedereen kan dit etiket daarom naar zich toetrekken. En dat doet ze vervolgens zelf. Haar daarom- nog al gemakkelijke eindoordeel is dat het een knieval is van de sociaal-democratie voor het liberalisme. In *S&D* is een aan te raden analyse te vinden van Raymond Plant, lid van het Britse Hogerhuis. Spil van zijn betoog is de vraag: 'als een van de tekortkomingen van de regeringen Thatcher/Major was dat ze de markt en het daaraan gekoppelde individualisme niet in evenwicht wisten te brengen met het behoud van traditionele waarden, waarom zouden we dan geloven dat een derde weg de markt kan stimuleren en tegelijkertijd de gemeenschapszin en het gevoel van solidariteit nieuw leven kan inblazen?'. Hij is er niet van overtuigd dat de regering-Blair het gouden ei gevonden heeft. Juist dit is ook één van de kernvragen in het beginselprogramma van de PvdA. Dat de derde weg zowel door voorheen linksen als voorheen rechtsen kan worden opgeëist leert het artikel in *S&D* (februari) over 'Triomf en malaise van de Spaanse socialisten'. Hierin figureert ook José Maria Aznar. Zijn *Partido Popular* moet als Nieuw Rechts ten voorbeeld dienen aan de vernieuwing van (centrum-)rechts in Europa. In Spanje presenteert Aznar zich als de Spaanse Blair. Uit het interview met Wolfgang Schäuble in het vorige nummer van dit tijdschrift blijkt dat de christen-democraten in Europa dat als voorbeeld zien. Alles

C O N C U R R E N T I E B E K E K E N

in het Europese partijpolitieke landschap lijkt aan het schuiven.

Over Europese politiek is ook het een en ander te vinden. Ondanks het vallen van de Commissie doen zich daar interessante ontwikkelingen voor. In *Idee* pleit Laurens Jan Brinkhorst voor een Europees asielbeleid. In het Verdrag van Amsterdam ligt daarvoor al een basis. Sinds de ommezwaai van Blair wordt er openlijk gedacht over een Europese Defensiegemeenschap. Die zou vormgegeven moeten worden als een Europese pijler in de NAVO. De WEU is daarmee ten dode opgeschreven. Zo komt een gemeenschappelijk Europees buitenlands- en veiligheidsbeleid in zicht. Daarover schrijft Theo van den Doel, de woordvoerder Defensie van de vvd-fractie in LR.

In het februarinummer van *S&D* is de rede te vinden die de Duitse minister van Buitenlandse Zaken Joschka Fischer onder de ambitieuze titel 'De afronding van Europa' hield. Of dit programma uitgevoerd kan worden is de vraag nu de regering-Schröder een zeer moeizame start heeft gehad en de Europese Commissie in een crisis verkeert. Verrassend is het pleidooi voor een echte Europese Grondwet (waarvoor het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA in een aantal rapporten gepleit heeft).

In het interview in *Idee* met Docters van Leeuwen zijn de uitspraken over de illegalen te vinden die het nieuws gehaald hebben: 'Iemand als Gümüs moeten we als samenleving niet uitsluiten. Het kan toch niet zo zijn dat we in een rechtsstaat leven en er tegelijkertijd door ons mensen tot rechtelozen worden gemaakt? Onder wat voor soort omstandigheden werken deze illegalen? Wij creëren nieuwe slaven en dat tast de legitimiteit van

onze rechtsstaat aan. Inmiddels groeit het aantal illegalen fors en is het een tikkende tijdbom geworden onder onze samenleving. Als er één groep is die een grondige afkeer van de overheid zal krijgen, dan zijn het wel de witte illegalen. Zij dragen premies af aan de staat, maar krijgen er niets voor terug. Ik begrijp best dat het een lastig probleem is en ik heb de enige juiste oplossing ook niet. Van belang is echter om de waarheid onder ogen te zien. Zonder dat ontstaat geen denken over een oplossing'. Ook luidt hij de noodklok over de afbrokkeling van de rechtsstaat aan de hand van voorstellen in rapporten van Van Kemenade en Leemhuis: 'Zo wil van Kemenade de bestuursrechtelijke toetsing terugbrengen tot de toets op willekeur. De beginselen van *'detournement de pouvoir'*, redelijkheid en evenwichtigheid vallen dus af. Als burger krijg ik het dan benauwd. Het rapport-Leemhuis beveelt aan dat de Raad van de Rechtspraak op aanwijzing van de minister regels opstelt die de rechter binden. Als dat zo doorgaat kunnen we als burger nergens meer met onze zaak terecht. Regels voor de wetgever, regels voor de uitvoerende macht en tot slot om de cirkel rond te maken regels voor de rechter. Het loslaten van de *trias politica* zal een ernstige aantasting van de vrijheid van de burger betekenen'. Vreemd genoeg hebben deze woorden de pers - voorzover ik weet - niet gehaald.

Thijs Jansen

In de rubriek 'Concurrentie bekeken' wordt regelmatig verslag gedaan van de inhoud van politiek-wetenschappelijke tijdschriften van andere politieke partijen.